

Ewangelia według św. Marka - wprowadzenie

- Najprawdopodobniej: najstarsza Ewangelia (ok. 70 r.)
- **Autor wg tradycji z II w.:** Marek, towarzysz i „tłumacz” Piotra (por. 1P 5,13), zwykle identyfikowany z „Janem zwanym Markiem” (Dz 12,12.25; 15,37; por. 15,39), którego matka miała dom w Jerozolimie (Dz 12,12 – być może: miejsce Ostatniej Wieczerzy?).
 - z pochodzenia Żyd; Kuzyn Barnaby (Kol 4,10), towarzyszył Barnabie i Pawłowi w I podróży misyjnej (Dz 13,5), choć w Perge opuścił ich i wrócił do Jerozolimy (Dz 13,13); stąd Paweł nie chciał go zabrać w 2. podróż (15,37-38)
 - współpracownik Pawła (Flm 24; 2Tm 4,11, Kol 4,10). Możliwe, że pomagał Piotrowi i Pawłowi w Rzymie w latach 60.

[Niektórzy, którzy odrzucają to utożsamienie, dopuszczają, że autorem był jakiś inny Marek, chrześcijanin.]
- **Co wiemy o autorze z treści Mk?:** znał grekę *koine*, nie był naocznym świadkiem działalności Jezusa, popełniał nieścisłości dot. geografii Palestyny. Bazował na wcześniejszych tradycjach o Jezusie (ustnych, w części być może spisanych) i pisał dla wspólnoty, która najwyraźniej doświadczała prześladowań i porażek
- **Możliwe miejsce powstania:** wg Euzebiusza i Hieronima - Rzym (gdzie chrześcijanie byli prześladowani przez Nerona)
 - **adresaci:** chrześcijanie pogańskiego pochodzenia
 - słowa łacińskie napisane po grecku (*kodrantes = quadrans 12,42; praitorium 15,16; fragellosas 15,15*); tłumaczenie aram. słów na grecki; wyjaśnianie zwyczajów żydowskich
 - katechumeni – ludzie, którzy coś o Jezusie słyszeli, być może widzieli jakiegoś apostoła, poznał jakichś chrześcijan i chciałby się dowiedzieć coś więcej o Jezusie (→ stosunkowo prosta struktura)
- **Spójność tekstu:** Mk najprawdopodobniej kończyła się pierwotnie na Mk 16,8. Różne późniejsze manuskrypty dołączały inne zakończenia zawierające chrystofanie Zmartwychwstałego. Tzw. „dłuższe zakończenie” (Mk 16,9-20) w Kościele rzymskokatolickim ma charakter kanoniczny.
- **Nowy gatunek literacki**
 - dotychczas brak spisanego schematu opowiadania o życiu Jezusa
 - istniały cykle tematyczne słów i czynów Jezusa (Męka, przypowieści, dyskusje z faryzeuszami; spory dot. szabatu)
 - Marek: porządkuje materiał według kluczów:
 - a) geograficznego (Galilea → poza Galileą – pogranicze Syrii i Iturei → Judea)
 - b) teologicznego: pytanie Kim jest Jezus? (2x głos Ojca 1,11; 9,7 + 2 wyznania wiary w Jezusa jako Chrystusa 8,29 i Syna Bożego 15,39) ; por. początek 1,1
 - część 1. ukazuje Mesjasza nauczającego o królestwie Bożym (słowa i czyny) (spory z faryzeuszami; niezrozumienie rodziny i uczniów)
 - część 2. zapowiedzi męki i śmierci; tajemnica cierpiącego Syna Człowieczego (Jezus, ale i uczniowie; uczniowie nadal nie rozumieją i okazują się niewierni)

Plan Ewangelii wg św. Marka

- **Mk 1,1: Początek Ewangelii o Jezusie Mesjaszu, Synu Bożym**

- 1,1-1,13 - „początek” (przygotowanie drogi przez Jana Chrzciciela; chrzest w Jordanie; kuszenie na pustyni)
- 1,14-8,30 - Ewangelia o Jezusie, Mesjaszu
- Jezus *naucza* i *czyni wielkie znaki* (Dobra Nowina)
 - miejsce działalności: Galilea (północna część Izraela)
 - wyznanie wiary: „Ty jesteś Mesjaszem” (Piotr; 8,29)
 - Mesjasz = Chrystus (hebr. *masziah* = namaszczony = gr. *christós*)
- 8,31-15,47 - Ewangelia o Jezusie, Synu Bożym
- Jezus zapowiada swoje odrzucenie, mękę, śmierć i zmartwychwstanie
 - miejsce działalności: podróż z Galilei do Judei (na południe); Jerozolima
 - wyznanie wiary: „Prawdziwie, ten człowiek był Synem Boga” (setnik; 15,39); por. wyznanie Jezusa w 14,61-62 (“Najwyższy kapłan zapytał Go ponownie: «Czy Ty jesteś Mesjasz, Syn Błogosławionego?» Jezus odpowiedział: «Ja jestem»”)
 - tytuł „Syn Boży” w przypadku Jezusa wskazuje, że był kimś więcej niż tylko człowiekiem; nie da się jednak zrozumieć Jezusa jako Syna Boga, jeśli nie przyjmie się (i nie przeżyje!) prawdy o Jego cierpieniu i śmierci
- 16,1-8 - czytelnik, który „szuka Jezusa z Nazaretu, ukrzyżowanego” (por. 16,6) zaproszony jest do doświadczenia prawdy o zmartwychwstaniu oraz o dzieleniu się tą prawdą z innymi (por. 16,7)

- **Dwa główne tematy Ewangelii Markowej:**

(1) tożsamość Jezusa

- kim jest Jezus?
- różne określenia i tytuły: nauczyciel (hebr. *rabbi*), Mesjasz (gr. Chrystus), Syn Boży
- Jezus o sobie: Syn Człowieczy

(2) tożsamość uczniów

- kim są uczniowie? Co to znaczy być uczniem Jezusa?
- niezrozumienie i niewierność uczniów w Ewangelii
- paradoks i przestroga: ci, którzy wydają się być najbliżej, mogą wewnątrz być od Niego oddaleni